

**Sparen
met de
kraan
open**

CEES RAVENSBERGEN

Sparen met de kraan open

PENSIOEN, GELD EN ONDERNEMERSCHAP
VANUIT JOODS-CHRISTELIJK PERSPECTIEF

© 2020 Cees Ravensbergen
Omslagontwerp: Hahndiek Creative
Uitgeverij: Mijnbestseller.nl
ISBN paperback: 9789403605104
ISBN e-book: 9789403606903

De Bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in
de Herziene Statenvertaling, © Stichting HSV 2010-2016

www.mijnbestseller.nl/ceesravensbergen

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
Inleiding	13
1 De pensioenindustrie	21
Premies en beloftes	21
Collectiviteit en verbinding	27
Zeggenschap en betrokkenheid	31
Systemen en solidariteit	38
Generaties en dankbaarheid	46
2 Vandaag en morgen	55
Heden en toekomst	55
Financieel multitasken	60
Levensfasen	67
3 Werk en ouderdom	75
Werk als opdracht	75
Werken en dienen	82
Geniet van werk	88
4 Geld en vertrouwen	93
Verzamel geen schatten	93
Maak je geen zorgen	99
Laat je niet verleiden	104
Geniet van geld	109

5	Schuld en macht	115
	Geef het terug	115
	Werk voor vrijheid	121
	Schuld en groei	127
	Geniet van geven	135
6	Talenten en ondernemerschap	141
	Ondernemende slaven	141
	Liefde en ontzag	147
	Rechtvaardigheid en genade	152
	Kapitaal en arbeid	158
7	Winst en verlies	167
	Passief rendement	167
	Risicomangement	174
	Belastingherziening	181
	Kosten van rijkdom	187
8	De toekomst	193
	Financiën in de eindtijd	193
	Toekomst en trouw	202
	Dankwoord	211
	Literatuur	213
	Noten	215

Voorwoord

Vertrouwen?!

Elke transactie heeft een onmisbare basis: Vertrouwen. Zonder vertrouwen is er geen fundament, zonder fundament is er geen houdbaarheid voor enige transactie. Vertrouwen is overigens een heel oud en door God gegeven principe. Al in het Paradijs vertrouwde God de mens zijn eigen keuze toe: kies voor het leven of kies voor eigen kennis van goed en kwaad. Maar draag wel de consequenties van je keuze. Vanuit dit principe heeft Cees dit boek geschreven over het pensioenstelsel. Met de Bijbel als ijkpunt, maar niet als meetlat. Met geloof en vertrouwen als basis vertrekpunt. De manier van schrijven zal zowel gelovigen als niet gelovigen triggeren om naar ons pensioenstelsel te kijken en het systeem onbevangen te beoordelen.

Is de mensheid de weg kwijt? We weten meer dan ooit, we kunnen meer dan ooit en we hebben meer dan ooit. Maar toch is er onvrede, onrust en vooral onzekerheid. Zeker als de economie niet groeit, als de inflatie niet loopt zoals ge-

pland of als er ineens gekort moet worden op het pensioen voor ouderen.

Genieten van het leven lijkt, zelfs met alle middelen die de mens ter beschikking heeft, steeds lastiger. Een goed draaiende economie, de beschikbaarheid van geld of uitzicht op een prachtig pensioen, zorgt voor een goed en vreugdevol zicht op het leven. Geld maakt gelukkig. Kort gezegd: economische vooruitgang bevordert het levensgeluk. En daarom moet de economie koste wat het kost blijven draaien. Tenminste, dat is het mantra van de (financiële) leiders. Want loopt die economie niet, dan stagneert alles. Geen groei van bedrijven, minder winst, minder (nieuwe) werknemers, meer ouderen die pensioen moeten ontvangen, lage rente en vrijwel geen inflatie. Inflatie, waarmee met een mooi woord gezegd wordt hoeveel het zuurverdiende spaargeld juist minder waard is geworden... Het wordt actief ingezet, waardoor mensen dus juist minder te besteden hebben.

Intussen 'zweeft' er zoveel geld boven de markt, dat het eigenlijk een probleem wordt. Er worden nieuwe investeringsfondsen gestart die het 'overtollige geld' in beheer krijgen. Deze beheerders moeten - onder andere - het beschikbare pensioengeld beleggen zodat werknemers in de toekomst dat geld weer in de economie kunnen stoppen. Om zeker te stellen dat die fondsen rendement hebben, worden er allerlei mechanismen bedacht en ingezet om te zorgen dat er met ingewikkelde algoritmes berekend kan worden hoe het geld in ieder geval niet alle waarde verliest als 'de markt ineens zakt'. Maar niemand

weet wat 'de markt' echt is. Er moeten controle instanties worden opgezet om de fondsen te controleren. Want het vermogen van de werknemers moet in deze grote onzekerheid gegarandeerd worden. Maar door wie, wat kost dat controleren dan weer en wat is het effect van deze (schijn)zekerheid?

Mensen worden opgeroepen meer te genieten, minder te werken, en vooral te leven. Maar waarvoor dan? Om te blijven consumeren. Consumptie is tegenwoordig een doel op zich, want de economische motor moet draaien. Ten koste van ... alles. Consumeren is duur, daarom is het nodig om te leven als tweeverdieners. Extra geld verdienen helpt om de extra vakantie te bekostigen. Hé, ben jij al op vakantie naar Cuba geweest? Daar maken ze echt superdure sigaren ... en je kent zelf niemand die rookt... De mens wordt ergens een kuddedier, we houden elkaar in de gaten en volgen elkaar 'blindelings'. Ook in de poging extra rendement op je geld te maken. Het is super belangrijk dat je vroeg instapt in 'de trends' die ontstaan. Een goede bekende belegt in bitcoins, dan volg je direct. Wat bitcoins zijn, wie de waarde bepaalt, hoe risicovol het is, dat maakt niet uit. Beleg in aandelen, koop een lijfrente, doe dit, doe dat. De huidige (financiële) wereld bestaat vooral uit een door de tijd opgebouwde bubbel.

Onzekere tijden kunnen er ineens voor zorgen dat consumenten voorzichtiger zijn met geld uitgeven, het geld blijft op de bank (of thuis in een oude sok). De economie vertraagt. De bank verlaagt de rente om mensen te ontmoedigen geld op de bank te zetten, maar ook om bedrijven te

stimuleren geld te lenen en bedrijvigheid te creëren en banen te scheppen, waardoor consumenten meer geld hebben om uit te geven. Dan draait de economie weer.

Intussen beslist de overheid dat er voor werknemers geld in pensioenfondsen moet worden gestort, om de mens in ieder geval later te kunnen laten genieten. Als werknemer mag je dit geld niet gebruiken om bijvoorbeeld de hypotheek op je huis af te lossen. De pensioenfondsen beleggen dit geld weer, ook in vastgoed... Huizen worden daardoor duurder, waardoor er weer meer geld geleend moet worden voor mensen die een huis willen kopen. Daarnaast investeert zo'n fonds in allerlei potentieel risicovolle projecten waar de fondsmanager helemaal geen invloed of controle over heeft, waardoor dit 'zuur verdiende geld' zomaar kan verdampen. Leren we van het verleden? Zien we enige overeenkomst met de Tulpenmanie van 1634-1637 en de Grote Depressie van de jaren '30 in de vorige eeuw, of heeft dat niets meer met onze tijd te maken?

Waarom stoppen we zoveel geld in de pensioenpotten? Komt er na de Tulpengekte van toen, de meest recente financiële crisis van 2008, binnenkort een pensioen crisis? En is er eigenlijk wel een alternatief? En naast de vraag of er wel een alternatief is, moet de vraag gesteld worden: staat ons pensioenstelsel wel op het goede fundament: vertrouwen?

Cees heeft diep over deze vraagstukken nagedacht en vanuit Bijbelse grondslag geprobeerd op vooral de pensioen gerelateerde vragen zinnige antwoorden, wijsheid en

richting te vinden. De wereld beweegt in een vicieuze cirkel, die draait om geld, vermogen en rendement op vermogen. De focus van leven in het hier en nu, is verlegd naar uitkijken naar een leven na werken, in de verwachting dat er dan ook vermogen is om van dat leven te genieten.

Hoe het anders kan, komt in dit boek mooi naar voren. Door de praktische inzichten van Cees is dit boek niet alleen voor mensen die de Bijbelse autoriteit accepteren, maar voor iedereen die na durft te denken over de (on)wijsheid van het huidige pensioenstelsel en alle wetmatigheden die erachter zitten.

Gerard Klijn

Inleiding

Mijn verlangen is dat mensen inzicht krijgen in het onderwijs dat de Bijbel geeft over geld. Graag neem ik je mee naar wijsheid die als uitgangspunt kan dienen voor een nieuwe kijk op financiën en een krachtig instrument kan zijn om elkaar mee lief te hebben.

Dit boek begint met pensioen, een onderwerp wat vooral ouderen bezighoudt en waar veel geld in omgaat. In Nederland krijgt men vanaf een bepaalde leeftijd AOW uitgekeerd. Dit is een maandelijkse uitkering van de overheid. Alle werkenden betalen hier premie voor. Daarnaast zijn er pensioenfondsen. De meeste werknemers zijn daar verplicht bij aangesloten. Zij betalen samen met de werkgever een premie aan het pensioenfonds van hun branche. Het geld in het fonds wordt belegd en vanaf de pensioenleeftijd ontvangen deelnemers maandelijks een pensioenuitkering. De hoogte van deze uitkering is toegezegd door het fonds, gebaseerd op de ingelegde premies en verwachte beleggingsrendementen. Ondernemers, zoals zzp-ers en

mkb-ers, bepalen zelf of zij pensioen opbouwen, bijvoorbeeld via een bank of verzekeraar. Stel dat iemand bijvoorbeeld werkt van zijn 20e tot 70e jaar, hierbij modaal verdient en AOW en pensioenpremies betaalt. In totaal wordt er dan zo'n € 450.000 aan premie betaald.¹ Het gaat dus om grote bedragen! In de pensioenpotten van werknemers zit tegenwoordig zo'n € 1.500 miljard. Ook ondernemers hebben bij elkaar veel geld gereserveerd voor pensioen. Het gaat dus om ontzettend veel geld, maar toch lijkt al dit geld op het moment van schrijven van dit boek niet voldoende om alle beloofde uitkeringen te kunnen betalen. Hoe kan dat?

Een belangrijke oorzaak van de financiële crisis van 2007/2008 was de hoge schulden. De hoge hypotheek en andere schulden van mensen en banken maakten de economie kwetsbaar. Momenteel zijn we echter aangekomen bij de overtreffende trap van schulden en dat zijn beloftes. Het gaat dan om schulden die nog niet zichtbaar zijn, maar die in de (nabije) toekomst wel betaald moeten worden. Dit betreft toezeggingen zoals AOW en pensioen. Kort gezegd zijn de premies niet voldoende om de hoge uitkeringen te kunnen betalen. De overheid legt jaarlijks miljarden euro's bij om de AOW te kunnen uitkeren en vanwege de vergrijzing wordt het gat tussen ontvangen premies en betaalde uitkeringen in de komende jaren steeds groter. Ook bij pensioen wordt het tekort steeds groter en blijkt er niet genoeg geld om alle pensioentoezeggingen uit te kunnen betalen. Van alle verplichtingen is niet duidelijk hoe deze ooit betaald kunnen worden. De verplichtingen groeien ons boven het hoofd.

Ik vind het bijzonder mooi om financiële en geestelijke zaken niet van elkaar te scheiden. De Here Jezus heeft veel gesproken over geld. Blijkbaar is het van groot belang dat wij van Hem leren hoe we met geld omgaan. Toch is pensioen momenteel vooral het domein van de overheid en de pensioenindustrie. Met de pensioenindustrie bedoel ik het geheel van fondsen, banken en verzekeraars en de bijbehorende externe partijen, zoals pensioenuitvoerders en daarachter weer (zaken)banken, vermogensbeheerders, investeringsmaatschappijen en andere tussenpersonen en adviseurs.² In christelijke kringen hoor ik maar weinig over pensioen. Pensioen lijkt hiermee slechts een financieel onderwerp te zijn, waar God weinig mee van doen zou hebben. Ook wijzelf kunnen er vaak weinig mee, omdat pensioen vaak onbekend, onduidelijk en onzeker is. Een gevolg is dat we God hier niet meer in zoeken, ons voegen naar het stelsel en we al snel vertrouwen op de manier waarop zaken in Nederland nou eenmaal zijn geregeld. Maar pensioen gaat over werk en geld en dat zijn zaken waar de Bijbel diepgaand over onderwijst. Ik ben op onderzoek uitgegaan en heb er verstand van gemaakt dat Gods Woord ons hier zoveel over zegt. Zo is er bijvoorbeeld de gelijkenis van slaven die geld kregen om daar handel mee te drijven. Sommigen investeerden en een ander zette het geld apart. Door deze en vele andere Bijbelgedeelten is het thema pensioen voor mij in een veel breder perspectief komen te staan, omdat het eigenlijk gaat over investeren en werken aan Gods hand. Jouw baan en onderneming doen ertoe. Je kunt daarom geen afstandelijke of zelfs onverschillige houding aannemen ten opzichte van geld. Wanneer je beseft dat God je het geld toevertrouwt,

dan wordt duidelijk dat Hij betrokkenheid vraagt. God heeft plannen met je geld en dat is waar dit boek over gaat, zowel voor particulieren als ondernemers.

Door het boek heen zal je steeds meer ontdekken dat financiën bijna alle aspecten van je leven raken. Er komen dan ook diverse invalshoeken en spanningsvelden aan bod. Denk hierbij aan arm en rijk, zwoegen en genieten, vertrouwen en verantwoordelijkheid, bezit en schuld en ondernemerschap en risico. Hierbij is niet de insteek om winst of zekerheid te creëren, maar om meer te gaan beseffen hoe God Zijn leven in je wil vormen. Ik heb hierbij gezocht naar wijsheid en niet zozeer naar regels over goed of fout. De boom van kennis van goed en kwaad is zo gezegd een andere dan de boom van leven.³ God verlangt ernaar om je Leven te geven. “Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.”⁴ Ik wil je daarom aanmoedigen om niet te zoeken naar wat wel en niet zou mogen, maar om te zien wat liefde is. Zoek God zelf en je zult Hem vinden. En Hij laat zich vinden via Jezus, de Zoon van God, die zegt “Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven”.⁵

Jezus heeft veel gesproken over financiën en ons hart hierbij. In deze inleiding beginnen we met een gelijkenis die gaat over kenmerkende thema's bij pensioen. Nadat Jezus een vraag kreeg over het delen van een erfenis, bracht Hij dit onderwerp zelf ter sprake. Er was namelijk een man van wie vermoedelijk zijn ouders waren overleden. Deze man wilde dat de erfenis verdeeld zou worden tussen de

kinderen. Dit lijkt eerlijk en solidair. Toch beaamde Jezus dit niet. Sterker nog, Hij nam afstand van het onderwerp en vroeg bovendien wie Hem aangesteld had als rechter of mediator. Vervolgens ging Jezus in op de hebzucht van mensen en het opbouwen van vermogen. Hij vertelde over een man die gestopt was met werken en die ging genieten van de schatten die hij had verzameld.

Lukas 12: 13-21⁶

En iemand uit de menigte zei tegen Hem: Meester, **zeg tegen mijn broer dat hij de erfenis met mij moet delen.** Maar Hij zei tegen hem: Mens, wie heeft Mij tot rechter of verdeler van een erfenis over u aangesteld? En Hij zei tegen hen: Kijk uit en wees op uw hoede voor de **hebzucht**. Immers, al heeft iemand overvloed, zijn leven behoort niet tot zijn bezit. En Hij zei tot hen een gelijkenis en sprak: **Het land van een rijke man had veel opgebracht.** En hij overlegde bij zichzelf en zei: Wat zal ik doen? Want ik heb geen ruimte om mijn vruchten op te slaan. En hij zei: Dit zal ik doen: ik zal mijn schuren afbreken en grotere bouwen en ik zal daarin al mijn koren en al mijn goederen opslaan. En ik zal tegen mijn ziel zeggen: **Ziel, u hebt veel goederen liggen voor veel jaren. Neem rust, eet, drink en wees vrolijk.** Maar God zei tegen hem: Dwaas! **In deze nacht zal men uw ziel van u opeisen; en wat u gereedgemaakt hebt, voor wie zal het zijn? Zo is het met hem die voor zichzelf schatten verzamelt** en niet rijk is in God.

De onderwerpen in deze gelijkenis worden in dit boek uitgewerkt. Het eerste hoofdstuk begint direct met de beloftes van pensioenuitkeringen en het achterliggende systeem. Geef je je geld aan de pensioenindustrie en aan wie draag je je vermogen over? In hoofdstuk 2 wordt uitgewerkt hoe je in elke levensfase je geld en arbeid dienstbaar kunt houden aan God. Daarna sta ik stil bij werken. Wat is de Bijbelse achtergrond van arbeid en wat zegt Gods Woord over een pensioenperiode? Is het bijvoorbeeld de bedoeling om twee dagen in de week te werken voor je pensioen? Geld speelt hierin een grote rol en de macht hiervan komt aan bod. Hoe laat je je niet verleiden door bezittingen of schulden, maar laat je je leiden door God? Waarvoor gebruik jij je geld en hoe kun je ervan genieten? Ook komt aan bod hoe je kunt toewerken naar vrijheid en delen vanuit liefde. Hoofdstuk 6 gaat over geld dat God je toevertrouwt. Aan de hand van de gelijkenis van de talenten zien we verschillende reacties van mensen op de investering van hun heer. Van wie is jouw geld? En hoe ga je om met rendement en risico? In het laatste hoofdstuk volgt een schets van de financiële situatie in onze (eind)tijd met rijkdom en crisissen. Wat hebben je financiën te maken met de terugkomst van de Here Jezus? En hoe werkt dat geestelijk en praktisch?

In dit alles vind je richting om schatten te verzamelen in de hemel.

Gods zegen.

Cees Ravensbergen

Leiden, 2020

I De pensioenindustrie

Premies en beloftes

Nederland kent een bijzondere pensioenindustrie. Uit vele onderzoeken blijkt dat we het beste systeem ter wereld hebben. Met name werknemers zijn verplicht aangesloten bij een fonds en hopen dan ook op een goed pensioen.¹ Hierbinnen gaat het om hoge pensioenbeloftes en grote solidariteit. Maar hoe werken deze systemen eigenlijk? Wat kosten deze beloftes en hoe gaat men om met jong en oud? Geld, betrokkenheid en familie leggen we in dit hoofdstuk naast pensioen. We bekijken wat Gods Woord hierover te zeggen heeft en hoe dit zich verhoudt tot het gedachtegoed binnen de pensioenindustrie.

De basis van ons leven ligt in God. Hij zoekt ons en heeft ons lief. Hij heeft zelfs Zijn Zoon gegeven, zodat we eeuwig met Hem kunnen leven. God heeft hiervoor een hoge prijs betaald en Hij verlangt ernaar dat we met Hem leven. We zijn daarmee een deel van het lichaam van Christus.

We behoren niet toe aan een ander en we zijn niet van onszelf. We zijn van Hem en we leven met Hem.

1 Korinthe 6: 15-20

Weet u niet dat uw lichamen leden zijn van Christus? (...) Of weet u niet, dat uw lichaam een tempel is van de Heilige Geest, Die in u is en Die u van God hebt ontvangen, en **dat u niet van uzelf bent? U bent immers duur gekocht.** Verheerlijk daarom God in uw lichaam en in uw geest, die van God zijn.

Bewust zijn van eigendom is een belangrijke basis in onze relatie met God. Als je niet onderkent dat Hij je gekocht heeft, dan vind je het doel van je leven niet. En zonder te realiseren dat je van God bent, is het niet mogelijk om hier vorm aan te geven. Dat geldt voor jezelf en ook voor je geld. In de brief aan de Efeziërs legt Paulus bijvoorbeeld een koppeling tussen hoererij en hebzucht. Je lichaam kan niet één zijn met een ander en je geld kan niet dienstbaar zijn aan iets of iemand anders. Daarom ben je een navolger van God met alles wie je bent en wat je bezit.²

Binnen de economie speelt eigendom ook een belangrijke rol. Er wordt wel gezegd dat eigendomsrecht, vrijhandel en rechtspraak de drie fundamentele vormen van een economie. Al sinds mensenheugenis wordt eigendom daarom goed vastgelegd. De oudste beschikbare teksten op deze aarde zijn kleitabletten uit Mesopotamië met daarop een openbaar grootboek. De onderlinge vorderingen en schulden in de maatschappij werden hierop bijgehouden. Ook bedrijven maken uitgebreide registraties van hun

eigendom, van de bankrekening tot administraties en jaarrekeningen. Zelfs binnen huwelijk wordt geregeld ieders vermogen bepaald. Elk jaar worden dan bezittingen en schulden bijgewerkt en worden zaken verrekend op basis van huwelijkse voorwaarden.

Bij pensioen voor werknemers wordt echter afgeweken van persoonlijk eigendom. Dit is een cruciale trendbreuk in de menselijke geschiedenis van de afgelopen zesduizend jaren. Het eigendom van het ingelegde geld wordt namelijk overdragen aan de pensioenindustrie. Vervolgens is niet duidelijk welk deel van de pot iemand toebehoort. Er is geen afgebakend aandeel in de pot, maar een belofde uitkering. Ook ondernemers ruilen eigendom vaak voor een belofte, bijvoorbeeld met een lijfrente-verzekering. Toch wordt pensioen vaak gezien als een potje voor later, terwijl de hoogte van het bedrag niet zeker is. Een potje doet denken aan een spaarpot op de kamer van een kind. Het wordt wel bewaard, maar inhoudelijk verandert er niets aan het geld. Bij pensioen zouden we dan op dit moment geld inleggen, om er in de toekomst weer geld voor terug te krijgen. We zouden dan huidig geld ruilen tegen toekomstig geld. Maar bij een storting in een pensioenfonds of lijfrente, wordt eigendom ingeruild voor een belofte. Er wordt afstand gedaan van geld in ruil voor een tegenprestatie in de verre toekomst.

Deze belofte is afhankelijk van diverse omstandigheden. Dit zijn elementen van verzekeringen en beleggingen, die in de meeste pensioenen verweven zijn.³ De hoeveelheid ingelegd geld bepaalt dan ook niet direct de hoogte van de

uitkering. Je krijgt namelijk alleen een pensioenuitkering als je nog leeft en als het pensioenfonds genoeg geld heeft om deze te betalen. Neem bijvoorbeeld de situatie dat iemand veel pensioen heeft opgebouwd, maar nog voor de pensioendatum overlijdt.⁴ Dan vervalt het recht op de uitkering en blijft het geld bij het pensioenfonds. En als een pensioenfonds failliet is, dan volgt er ook geen uitkering. En als er (veel) te hoge bedragen zijn beloofd, dan wordt de uitkering gekort. Andersom werkt dit hetzelfde. Als iemand heel oud wordt en het pensioenfonds nog genoeg geld heeft, dan kan het goed zijn dat diegene uiteindelijk meer uitkering ontvangt, dan dat er aan rechten is opgebouwd. Pensioen is hiermee geen grote spaarpot, maar de grootste en langste financiële overeenkomst die mensen in het leven aangaan.

Daarom is bij veel pensioenregelingen van werknemers niet duidelijk welk bedrag van de totale pot van een individuele deelnemer is. Er is één grote pot en één grote groep met deelnemers. Nu is iets gezamenlijks op zich geen probleem, maar het is geen passende insteek wanneer de pot uiteindelijk wel verdeeld moet worden. De dijken in Nederland zijn bijvoorbeeld van ons allemaal, en dat is maar goed ook. We zijn niet per persoon verantwoordelijk voor een stukje dijk. Maar in tegenstelling tot een pensioenpot, hoeven de dijken niet verdeeld te worden. Dijken blijven altijd gemeenschappelijk eigendom. De pensioenpot moet echter vroeg of laat verdeeld worden. En de verdeling van dit geld zal altijd wrijving en teleurstelling opleveren. We hebben echter geen idee wat we ons hiermee op de nek hebben gehaald. De pensioenbeloftes